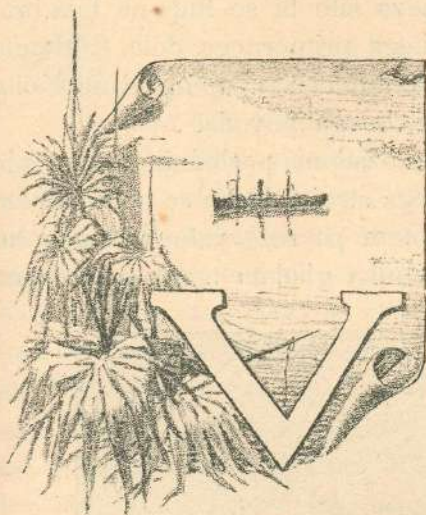

Nekaj slik iz tujine.

(Napisal *Kozma.*)

edno zamišljeni, gospod Petriche, vedno zamišljeni! Čemu neki? Za dobre pol ure odplove naš 'Belfast', in potem naj se gre solit — ta Evropa! Veseli, gospod Petriche!»

»Da, prav bi bilo tako, ko bi moglo biti, dragi gospod Moulin; pa kaj hočete — dom je dom.«

»Res je tisto; a ravno dom nam seka večkrat najhujše rane. Ali ni torej veselo, da imamo dom za hrbtom?»

»Ne smem ugovarjati. Probatum est. A veselja ne morem vzbuditi v srcu. Da bi le bili že kmalu v Ameriki: tam bodem vesel.«

»Belfast« — velika angleška ladija — je stal v zalivu pred Liverpoolom in hotel odriniti za pol ure. Na ladiji je bilo zaradi tega živahno gibanje, a tudi okrog ladije je vse mrgolelo malih čolnov, ki so dovažali potnike. Bilo je spomladi l. 18... Na krovu sta stala naša dva potnika — znanca — skupaj in zrla v zanimivo motanje okrog ladije in razne prizore, ki so se jima razvijali pred očmi.

»Povedite, gospod Petriche, povedite, kaj vas goni v Ameriko? Saj ste mi že pravili, a ne vem več dobro.«

»Kaj me goni? Domovina moja, kdo drugi! Delal sem za domovino in se trudil zanjo kot njen zvesti sin, a za to delo sem dobil vedno le nehvaležnost za plačilo. Podtikali so mi slabe namene. Grdili pred svetom moje ime; da sem se držal trdnih in starih načel svojih očetov in svoje vere, to mi je nakopavalo zasmeh... sploh, vse delovanje za narod mi je donášalo samega trnja, a drugim, ki so znali le kričati, za narod pa niso ničesar storili, cvetele so rožice najlepše slave. Tedaj sem si mislil: »Ali sem norec? Za moja dobra

delu in za mojo poštenost me bodete vi topli?« In spravil sem nekaj imetja v denar, vredil svoje stvari in hajdi po svetu — proč od nehvaležne domovine!»

»Socius dolorum. I mene je trlo tako. Pa kaj je neki po svetu, da ne bi bilo poprej na Francoskem! Bil sem ud poštene zmerne stranke in sem delal za domovino kot pisatelj. Ej, tega mi ni bilo treba, saj lahko živim brez peresa! Veselje in ljubezen do domovine sta me priganjala. Pa moje pisateljevanje ni ugajalo nasprotni stranki. Strašno je delovala zoper mene, s psovkami me obsipala, ščuvala še moje prijatelje in znance, in naposled so me naznanili še policiji, češ, da sem sovražnik republike, ker razširjam monarhistična načela. A jaz sem pisal samo, da je treba pokorščino skazovati postavni vladi. Začela se je preiskava proti meni, a jaz sem jo popihal čez mejo in grem v novi svet, kakor vi. A kakšen narodnjak ste vi, ako smem vprašati?»

»Jaz sem Slovenec«, gospod Moulin, »moje ime Petrič je slovensko.«

»Evo, gospod Petriche, naju družijo ista osoda! A jaz sem mislil dosedaj,

da so samo Francozi taki. Kaj ne, Slovenci občudujete Francoze in jih posnemate?»

»Pač v slabih rečeh, a v dobrih ne.«

Tako se je razpletal govor našima znancema, katera sta se slučajno našla in zaradi jednake usode postala prijatelja. Prvi je bil Slovenec in drugi Francoz. Oba sta bila nekdanj vrla rodoljuba, a ko sta se bila naveličala domačih napadov, sklenila sta iti po svetu,

živeti za-se in pozabiti domovine. Bila sta oba dovolj bogata moža, da se jima ni bilo treba strašiti dolge poti okrog sveta, a za silo bi se tudi ne bila branila kakega primerne delo. Sklenila sta, da potujeta skupaj in se ne ločita brez posebnega povoda.

Kmalu zadoni poslednjič znamenje iz parnega stroja, ladija se nekoliko zasuhe, potem pa reže valove po kanalu. Naša potnika gledata nema s krova na

New-York.

velikanska mesta, nad katerimi se vlačijo dim iz tisočerihih tvorniških dimnikov. Polagoma jima izginejo izpred oči in le morska površina se kaže na vseh straneh. Pustita otok Manski na desni, nesrečno Irsko pa na levi strani in na atlantskem oceanu zakličeta še: »Z Bogom, Evropa!« Tako odtrgata svoji duši od starega sveta.

Vožnja jima ni povzročila nikakih ne navadnih slučajev. Čudno se jima je zdelo, da so katoličani in protestantje

— vsak po svoje — posvečevali nedeljo z božjo službo. Celo pri sv. maši sta bila. — Ko sta se sedmi dan pripeljala do Novofundlandskega pomorja, strašila ju je gosta, neprozorna megla. Potniki so se strahom menili: »Kaj, ko bi sedaj trčili z drugo ladijo?« Vsi so skoro molče gledali na tri mornarje, ki so morali s svojimi bistrimi očmi paziti, kdaj se približa kaka ladija. Po sreči ni prišla nobena blizu Belfasta. Deseti dan sta bila znanca v New-Yorku. (Konec.)

Nekaj slik iz tujine.

(Napisal *Kozma.*)

(Konec.)

New-York! To sta gledala naša Evropejca prirodne in umetelne zanimivosti, katere ponuja že morska pot proti mestu! In tam v daljavi stavbe, »viseči most«, stolpi, kip »Slobode«, neizmerna vrsta hiš, kakor daleč nese oko! Zares, New-York je živa slika severne Amerike, da, prava Amerika na malem prostoru. Dasi sta poznala Pariz in videla London, vendar sta srečavala tukaj neprestano nove predmete in obstajala ob novih prizorih. Nad vse ja je zanimala krasna ulica, imenovana »Fifth-Avenue«, bodisi zaradi krasnih, bogatih stavb, bodisi zaradi umetnih malih vrtov pred njimi.

Bila je nedelja. Naša potnika sta poiskala katoliško stolnico v »Fifth-Avenue«, da bi bila pri božji službi. Cerkev je bila skoro polna in potnika sta zaradi tega res bolj opravljala svojo cerkveno dolžnost, nego pasla svojo radovednost, zakaj ni bilo prilično, da bi hodila po cerkvi tja in sem, kakor navadno delajo tujci. Videla sta le površno, da je cerkev krasna in to jima je bilo za sedaj dovolj. Gredoč iz cerkve zapazi naš Francoz prijazno lice moža, ki je bil tudi v cerkvi blizu njiju. Takoj ga nagovori francoski: »Ste-li vi Francoz, gospod?«

»Da, Francoz. In vi tudi, kaj ne?«

»Da, jaz tudi. Živela Francija!«

Petriča je veselila živahnost obeh Francozov in pa prijaznost novega znanca. Ko si pa dasta ona dva roke, pristopi tudi Slovenec in stisne roko Francozu-Američanu. — Kaj naravno je bilo, da se je takoj razpletel razgovor

o cerkvi in o verskih razmerah New-Yorških. Gospod Moulin se je čudil, da je bilo toliko ljudij v cerkvi in da so bili vsaj na videz pobožni.

»O pobožnosti ne morem soditi«, odvrne novi znanec, »zakaj to je notranja in zasebna stvar. A kar se tiče obiskovanja cerkvâ in verstva v obče, moram hvaliti tukajšnje prebivalstvo.«

»A jaz sem mislil prav narobe«, reče Petrič, »v tako velikem in nemirnem mestu zdi se, da mora človek izgubiti vse versko prepričanje. Mislil pa sem tako zlasti zaradi mnogih različnih ver, ki se tukaj dotikajo. Kjer je toliko ver, tam se posamezna nekako odbrusi in skrha; namesto gorečnosti se vseli mlačnost tudi v dobra srca.«

»Motite se«, pravi novi znanec, »vidi se vam, da ste tujec. Veliko mesto samo po sebi nikakor ne uničuje vere, New-York vam to priča. Prav nasprotni pojav opažam, odkar živim v tem neizmernem gibanju in valovanju ljudij. Prav tu, kjer ni nikakega pokoja, nikakega obstanka, čutimo, kako je vse minljivo. Prav tu, kjer je danes človek bogat, a jutri berač, pa tudi narobe, tu, kjer se ne moremo zanašati na nobeno stvar, tu čutimo svojo slabost in potrebo, da se izročamo višjemu, močnejšemu bitju. Kako neznosno bi bilo, ako bi ne imeli take podpore in zaslombe! Kdo bi mogel še mirno živeti, kdo, ki pozna svet in njegove težnje, ki pa bi ne imel trdne vere v božjo previdnost in dobroto! Grem v kavarno in čitam v časopisih o žalostnih dogodkih in groznih zlodejskih; hodim

po ulicah in sem priča mnogih nesreč, ki se zgodé. Ali bi ne moral neprenehoma trepetati tudi sam, ako bi ne vedel, da čuje nad nami močna roka in da gleda za nami oko božje? Tako pa sem z močno vero v svojem srcu miren in udan v voljo božjo, naj se zgodi, karkoli.«

»Priznavam rad, da je tako«, odvrne Moulin. »Toda, ako vas take misli potrjujejo v veri, ne vem, zakaj bi imeli v Evropi manj verskega duha, kakor ga imate v Ameriki. Nezgod je tudi pri nas obilo in bodočnost jako nejasna. In vendar se zdi, da je pri nas v nekaterih mestih vera že pri kraju.«

»Res, tako je; a s tem me spominjate še drugega vzroka, ki podpira pri nas vero, in nekega vzroka, ki jo pri vas podira. Večkrat ste že slišali, da je Američan 'praktičen', to je, zdrav in trezen um ima in sodi vse naravnost, kakor je. On se loti in drži tega, kar mu res kaj obeta, kar je vredno truda in dela. Američan pozna dobro neizmerni pomen vere, vé, kako je koristna in potrebna za družinsko življenje, pa tudi za državo. Zaradi tega jo vsaj ceni, ako bi je tudi kdo ne imel sam. Tudi je slobodoljuben, da nikomur ne krati tega, česar nima sam, a imajo drugi. Kako je pa v Evropi? Tam se zdi, kakor da nekateri nimajo drugega dela in drugega zanimanja, nego, da podirajo pri drugih versko prepričanje, izpodkopujejo nekdanje trdne nazore. O, jaz poznam ljudi te vrste! Večinoma so slabega značaja; vednosti nimajo velike, ali vsaj temeljite ne, godi se jim dobro, bodisi, da so denarja po kom podedovali, ali pa, da so se srečno splazili v dobre službe. Taki torej, lahkoživeci, ki niso nikdar čutili, kaj je peza življenja, ki niso nikdar prav premislili, čemu so na svetu: taki razdirajo z

vzgledom in z besedo pri drugih vero in s tem tolažijo svojo razdejano vest. Američan se trudi in peha, da kaj zasluži, on misli, kako bi iznašel kaj novega, kako bi porabil prirodne sile: on nima časa, da bi koval naklepe, kako bi se bojeval najuspešneje proti verskim nazorom in verskim oznanjevalcem.«

»Tako je«, zakliče Francoz ves vnet, ker mu je Američan govoril tako iz srca. »Prav tako je pri nas. Koliko dela še imamo! Trebalo bi, da gojimo temeljito in resnobno vede, trebalo bi, da storimo več za lepe umetnosti, za prave vzore lepote, bodisi v slikarstvu, ali v glasbi, ali v poeziji; a deloma jih pri nas zanemarjajo, deloma jih pa vlačijo v strankarstvo. Naši zbori in shodi vednostni in umetniški, kakor tudi v obče prosvetni, so slabi, mrzli in dolgočasni: a shodi, v katerih se kujejo naklepi zoper nasprotnike, zoper stare narodne nazore, narodovo vero, ti so živahni, mnogobrojni. Da, da, res je tako. Pri nas res ne vemo, kaj bi delali pametnega.«

Gospod Petrič je gledal Moulina, kakor bi se čudil. Ko poneha poslednji govoriti, reče Slovenec:

»Kaj, pri vas je tako? Menil sem, da govorite o naši domovini. Da, da! Tout comme chez nous. Res, vi Francozi ste 'la grande nation', tega ne taji nihče. Toda, kaj bi še-le bili, ako bi bili Francozi jedini, ako bi pustili narodu vero in mu ne kratili njegove navdušenosti za najlepše in najvišje vzore! Kako bi tudi mi Slovenci napredovali, ako bi delali na trdni podlagi prve narodove svetinje, sv. vere, in porabili vse moči svoje, da se dvignemo više in više. Ako smo tudi mal narod, jedinstvo in vstrajnost bi nas krepila; ako tudi nimamo med narodi velike vloge — kakor pravijo — politične, a

imamo lahko veljavo v prosveti, v vedi in umetnosti.«

Taki pogovori so do cela sprijaznili novega znanca z našima prišlecema. Novi znanec je bil Francoz po rodu in jako spreten kipar v New-Yorku. Naša znanca, oba vneta za lepo umetnost, sta preživela prijetne ure v veliki umetniški delavnici njegovi. — Čitatelju se zdé besede naših znancev o svoji domovini nekoliko trde. A pomisliti moramo, da sta bila oba v domovini žaljena in jim je zato ostala v srcu nekaka trpkost in nevolja.

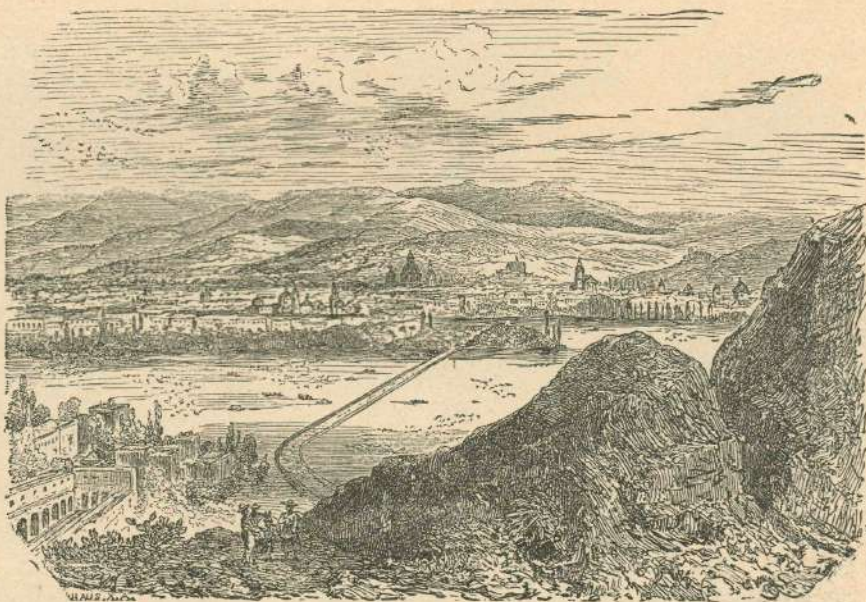
Jako dobro je délo življenja v velikem mestu Moulinu in Petriču. Pozabila sta neprijetnostij v domovini in bila vesela, da tu nahajata marsikaj, česar sta si želela preje. Sloboda, enakopravnost, spoštovanje svojega bližnjega, ne-

utrudljiva delavnost, to jima je jako ugajalo, dasi se nekaterikrat nista mogla sprijazniti z onim nepokojsnim dirjanjem in pehanjem, katero sta videla povsod po mestu.

Dve leti sta se mudila v Severni Ameriki. Našla sta mnogo rojakov, mudila se pri njih pa tudi poprijela se dela, kjer sta mogla in znala. Dospevša v St. Francisco skleneta, da se popeljeta v San Blas in od tod po železnici v Mehiko. To mesto sta poznala iz raznih povestij in dežela Mehičanska

jima je bila nekako priljubljena ali vsaj zanimiva od mladosti.

Kako je zanimiva bodisi dežela, bodisi mesto, prepričala sta se že z železnice. Ta se vije prav v bližini mesta po močvirju, ki ne kaže nikake lepote. Tem lepše pa je veliko mesto samo. Nad hišami se vzdiguje namreč veliko stolpov in kupol, kar daje mestu jako veličastno lice. Ulice so ravne in široke, prihajajo od štirih stranij sveta in se družijo vse na »Velikem Trgu«. Dasi so hiše večinoma lepe, vendar sta potnika

Mehika.

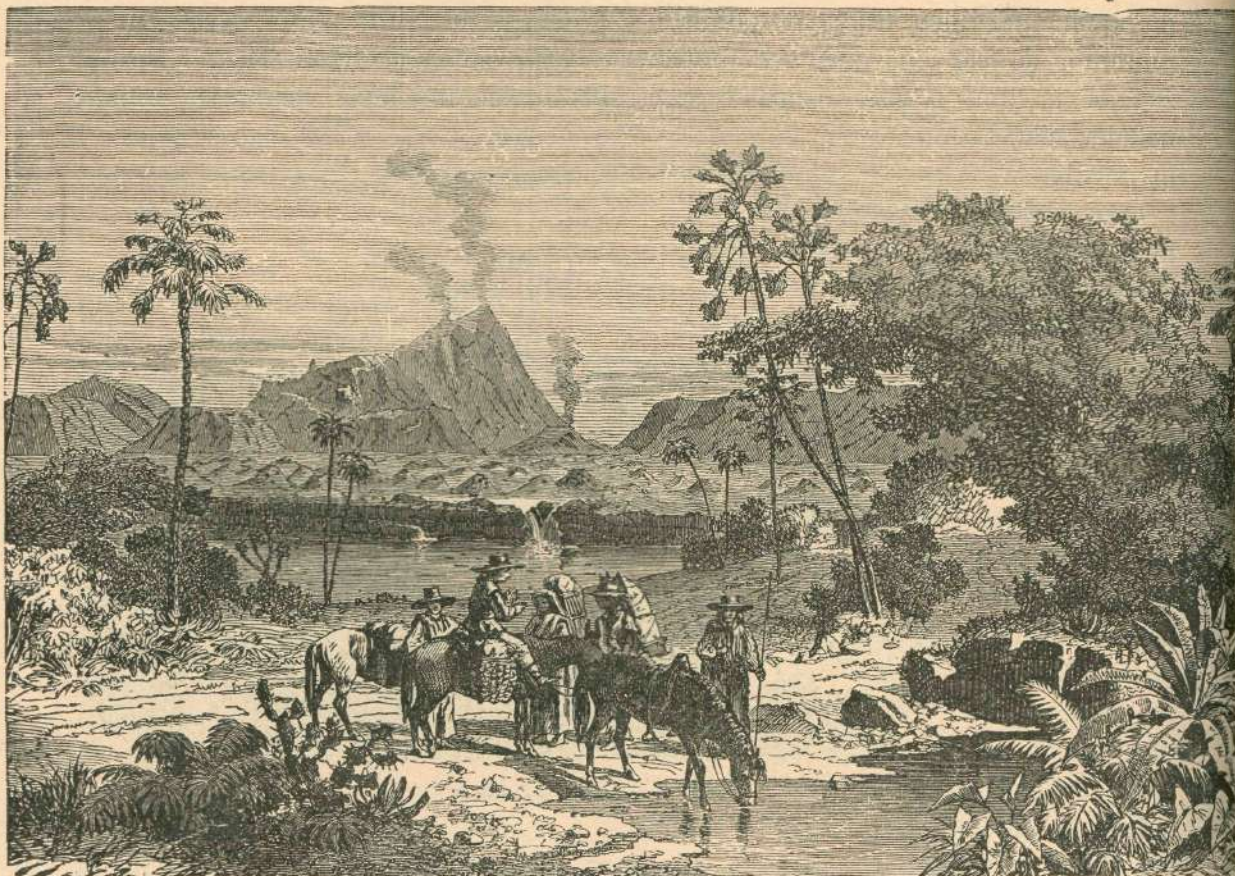
na vse pozabila, ko sta prišla na Veliki Trg in zagledala velikanske tukajšnje stavbe, krasno in veliko stolnico z dvema stolpoma, palačo nekdanjega kraljevega namestnika ali sedaj predsednika, in pa »Casa d' Estado«.

Mnogo časa sta potrebovala, da sta si ogledala razne cerkve, palače, samostane in naprave. Nista si mogla kaj, da ne bi tu pa tam ne strmela nad tem, kar je napravilo katoliško mišljenje Mehičanov. Tu je res vse veliko, bogato. In vendar — ! Kaj bi si bila tajila,

da to sicer katoliško mesto zakriva, pa tudi očitno kaže mnogo nenravnosti. In gospoda Moulina je prevzela pravična jeza, da je vskliknil:

»Že vidim, za kaj se brigajo osrečevalci narodov: za-se ali morebiti za zunanji blišč, nikakor pa ne za pravo srečo narodovo. Oni, ki mu govore o slobodi in napredku, imajo zlate besede

za malenkostne stvari: a za to, kar je prvo in poglobitno, nraavnost in krepost — za to se ne brigajo. Pri nas preganjajo redovnike in brzdaajo vsakega, ki kaže nraavnost svoje versko prepričanje: a za nraavnost narodovo, ki je prva podlaga njegove sreče, ne briga se nihče. O nraavnost francoska!« Moulin si zakrije obraz in molči.

Ognjenik Jorullo.

»Žal, da hodijo tudi pri nas nekateri po vaši poti, gospod Moulin«, pritegne Petrič. »Za koliko rečij se trudijo oni, ki pravijo, da ljubijo narod: a kdo se briga za nraavnost? Bodi kdo tudi nraaven, naj zametuje in prelamlja zakon poštenosti, da je le prijatelj nekaterih prvakov, vse mu odpuščajo in ga imajo za vrlega moža. Naj se narod pogreza v pregreho, naj se širi razbrzdanost,

naj se trga sveta vez zakonska, naj se množi oni nesrečni del človeštva, ki je sebi v nesrečo in drugim v nevarnost, nič ne dene, za to ni treba skrbeti. Ni čuda, da se je pokvarila nraav Mehičanov v vednih bojih. Onim možem, ki so se pulili za vlado, ali izpodbijali zakonito vlado, ni bilo za srečo države, ni bilo za nraavni zakon.« — Jako je vleklo naša znanca, da bi si ogledala divno

prirodo Mehičansko. Ni je skoro dežele na svetu, ki bi bila tako rodovitna, tako bogata, tako raznovrstna, kakor je Mehika. Pod zemljo je bogata ruda, nad zemljo obilna rast; krasne planjave in čudovite gore, nad njimi pa divno nebo: to je priroda Mehičanska. Sla sta do Chalcoskega jezera, od koder sta videla v ozadju visoki ognjenik Popocatepetl (5500 m). Jezero je zanimalo

naša potnika zaradi plavajočih vrtov (chinampas), ki so sestavljeni na dnu iz raznih hlodov, korenin in vej, zvezani pa z raznim bičevjem in drugim močnim rastlinjem. Na taki podlagi je dovolj prsti, da se razvija iz nje bujna rast. Vračajoča se proti morju sta si še ogledala sloveči, pa tudi strašni ognjenik Jorullo.

Na lepem in rodovitnem, nekoliko hribovitem kraju se dviga ta ognjenik,

Žetev na otoku Cipru.

1300 m visok. Gledala sta potnika, kako se je veličastno dvigal dim proti nebu, a občutila tudi nekoliko strahu, spominjajoča se njegove preteklosti. Jorullo namreč ni star več nego 132 let. L. 1759. je dolgo časa vznemirjal tamošnje prebivalce potres; dné 29. septembra pa se je vzdignila zemska površina in — nova gora je bila rojena. A strašno divji je bil ta novorojenec, zakaj nje-

govo bljuvanje je razdejaló takrat vso okolico.

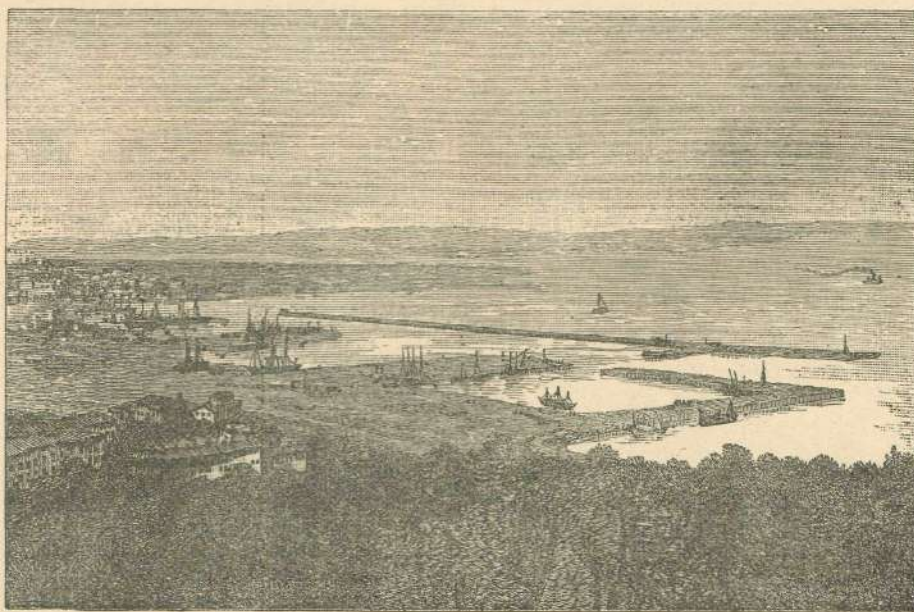
»Kako srečni bi bili lahko ljudje v tej rajski deželi! Zakaj niso, kaj mislite, gospod Petriche?«

»Za rajsko življenje ne zadošča samo rajska dežela, ampak treba je tudi rajskih ljudij. Da, ljudje, ljudje! In ako so ljudje dobri, tudi iz puščave si ustvarijo raj.«

Zamišljena sta potovala naša znanca do obrežja. V Acapulcu sta čakala ladije, ki ju je odpeljala na Kitajsko in dalje v Indijo. V Bombaju se pa ločita. Slovenec sklene, da gre po Rudečem morju v Egiptet in v Palestino, Francoz pa hoče obkrožiti Afriko in iti tudi nekoliko v notranje kraje tega temnega sveta.

Idimo najprej s Slovencem! Dobil je velik angleški parnik, ki je posredoval tudi pošto med Indijo in Evropo. Vozil se je skozi Adensko morskno ožino, vozil po Rudečem morju, na katerem ga je

zajel silovit vihar. Ni prej, ni poznej ni Petrič nič jednakega doživel. Mislil je zato, da ne bode več videl domovine, kar mu je vendar težko délo. A vihar utihne in brez druge nezgode pride Petrič do Sueza, odkoder jo mahne v večji karavani na konjih v Kajiro. Predolgo bi bilo popisovati vse vtiske, ki so iznenajali našega potnika v Egiptu, dasi ni bil novinec v potovanju, vsa čustva, ki so mu polnila srce v sveti deželi, vso navdušenost, ki ga je ogrevala po grških otokih: na Cipru, Samosu

Trst.

in Chiosu, v mestih Smirni in Carigradu, kakor tudi Atenah: vse to je predolgo za jeden spis. Zlasti ga je zanimal otok Ciper, in sladka kapljica ciperska, katero hvali celó sv. pismo, bila mu je prav po godu. Naposled zagleda — domači Trst; po petih dolгих letih mu je izginil srd in zacvetla mu je ljubezen do domovine, ker se je prepričal, da je marsikje mnogo dobrega, pa nikjer ni brez zla, težav in hudobij. Potrpeti je treba povsodi. A sedaj je stal tudi na višjem stališču, mož svetovno olikan, ki se ni

dal ostrašiti od vsakega pritlikavca in šopirnega kričača. Tako je vendar le dosegel na potovanju, česar je iskal.

Tudi Francozu je bila sreča mila. Dospel je v Kaplandijo in tu ostal dalj časa na suhi zemlji, jednako tudi pozneje v Senegambiji, francoski naselbini, kjer je preživel pri svojih rojakih lepe dneve.

Prišedši v domovino, našel je vse drugače, kakor je bilo ob njegovem odhodu. Vlada se je bila že parkrat premenila, nanj so bili do cela pozabili,

in ko je sedaj pripovedoval ter tudi pisal o svojem potovanju, bil je mahoma sloveč mož: list, v katerem je objavljaj svoje dogodivščine, dobil je nagloma 10.000 naročnikov več, založnik njegov je obogatel, in on sam je bil zmagovit kandidat pri naslednjih volitvah. Imel ni malo upanja, da bi se povzdignil celó do ministrá. Tako

se lahko in hitro zasučejo stvari na Francoskem. In naš Moulin je dejal pozneje večkrat: »Saj vendar niso tako slabi ljudje ti Francozi.« — Oba naša potnika sta se za nekaj let obiskala in bila izredno vesela. Potrdila sta pa oba resničen rek, da se človek še le v tujini nauči: domovino ljubiti prav in modro.

Tvar in lik.

(Spisal —č—.)

(Konec.)

Doslej smo govorili o živih stvaréh, pri katerih je dvojstvo očividno. Pa mi, kakor pravi Aristotel, moramo pričenjati z znanimi rečmi in prehajati do manj znanih. Vi bi pa radi poiskali prvin tudi neživim telesom. Rad vam ugodim in ljubo mi je to, ker se mi zdi, da ste nekoliko v zadregi. Vi bi morda pristali na to, da je ptica, da je rastlina iz stvari in lika, le vse nekako čudno se vam zdi vse, novo in nedoumno. Že beseda lik! Resnica je, da nas spominja nekaterih delovniških stvari, a pomisliti vam je, koliko drugim besedam bi se tako godilo, ko bi jim stikali po krstnem listu ali celó rodovniku! Ne tako! Beseda lik, dasi je morda z drugimi vsednjimi besedami v sorodu, vendar sama ni vsednja. Znači nam to, kar daje stvarém lice in lični obraz, ne vnanjega, marveč bitni, notranji obraz. Grki so ga imenovali *μορφή*, *εἶδος*, celó nekaterikrat pesniški *τὸ θεῖον*. Pomislite, nekaj božjega! Lik je nekako ostvarjena božja ideja, lik daje stvarém božjo podobo, znak božje lepote. Kar se pa tiče nedoumnosti, tega se ne strašite! Vi niste prvi in ne poslednji, ki jim ne gre prav hitro na um, kaj sta pač tvar in lik. Davno pred nami je razmišljal sv. Av-

guštin o isti stvari. In mislite-li, da je kar na hip vse umel? Tudi njega so učili, da je tvar po sebi le zmožnost brez biti in dejavnosti, a kako se mu je godilo? Le čujte, kako toži! »Grde in strašne like sem ji dajal, a like vendar, in to sem imenoval nelično. Pa bilo je brezlično le gledé na stvari, ki imajo lepe like. In dejali so mi: Še oni lik odpojmi, potem bodeš dobil kaj brezličnega! In nisem mogel: prej se mi je zdelo, da ni onega, kar naj bi bilo brez vsega lika, kakor da bi si mislil nekaj med vličenim (ostvarjenim, ličnim) in ničem, ni ostvarjeno, ni nič, brezlično, skoro nič.«¹⁾ In kdo mislite da je poučil sv. Avguština, kdo mu je razsvetlil duha? Zopet nam sam tako lepó pripoveduje: »Ali nisi ti, Gospod, učil te duše, ki se ti odkriva? Ali me nisi ti, Gospod, učil, da ni bilo niti nečesa, niti barve, ni podobe, ni telesa, ni duha, predno nisi obličil in razločil tiste nelične stvari? Vendar ni bilo po vse nič; bila je neka neličnost brez vsakega bitnega obraza.«²⁾ »In če ti vse spozna moj glas in moje pero, kar si mi razkril o tem vprašanju, kdo izmed

¹⁾ Augustinus: Confessionum lib. XII. c. 5.

²⁾ Ib. c. 4.